

jama isključivo eksperimentalnih znanosti jer one jednostavno nemaju instrumentarij s kojim bi "izmjerili" smisao i svrhu osobe kao jedinstva duha i tijela.

Gdje je u ovoj priči Crkva?

Još jedna teza koja se neprestano provlači u kontekstu rasprave oko zdravstvenog odgoja, kako je spomenuto na početku, jest teza o sukobu Crkve s državom i gdje Crkva želi nametnuti svoj pogled na seksualnost i uskratiti mladima znanstvene spoznaje kako bi zadržala monopol nad ljudskom seksualnošću.

Osim što je apsurdna i najmanje povezana s istinom, ova se teza svejedno neprestano gura u prvi plan. Gdje je dakle Crkva u cijeloj ovoj priči? Prije odgovora na ovo pitanje potrebno je barem u osnovnim crtama poznavati što Crkva doista kaže o spolnosti.

Crkva i kršćanstvo naravno imaju svoj pogled na spolnost. Taj pogled uvažava antropološku istinu da je čovjek jedinstvo duše i tijela. U tom smislu Crkva nipošto ne zabranjuje seks niti ga smatra grijehom, pa prema tome nauk Crkve nije nikakav skup zabrana, nego življenje seksualnosti u njezinoj punoj istini i ljepoti. Ili kako je to u svojoj knjizi Prava ljubav lijepo rekla Mary B. Bonacci: "Poruka Crkve je: spolnost govori jezikom – jezikom trajne ljubavi. Ako želiš, možeš je slobodno izdvojiti i izvan tog konteksta, ali ćeš onda snositi tjelesne, emocionalne i duhovne posljedice. Zloupotreba tog jezika može te povrijediti – jako povrijediti".

Prema tome, prije nego se krene optuživati Crkvu da je neprijateljica ljudske spolnosti bilo bi korektno i intelektualno pošteno barem se upoznati s najvažnijim dokumentima koji uvažavajući rezultate suvremene znanosti tumače kršćanski pogled na spolnost i bacaju novo svjetlo na ljudsku spolnost ne samo s teološkog, nego i s filozofskog, antropološkog i etičkog aspekta.

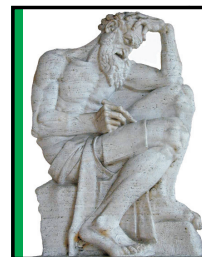
Na kraju ostaje još odgovoriti na pitanje koja je pozicija Crkve u ovoj polemici?

Koliko je poznato, Crkva se slaže i zalaže da je potreban zdravstveni odgoj. Crkva nema nikakav vlastiti program spolnog odgoja kojeg želi silom nametnuti u škole. Crkva nema ništa ni protiv zdravstvenog odgoja koji se od ove godine provodi u školama. Jedina aktivnost Crkve po ovom pitanju je zagovaranje "prava roditelja da odlučuju o onome o čemu oni trebaju odlučivati". Drugim riječima, Crkva se jedino i isključivo zalaže ne da se postojeći program spolnog odgoja izbacuje iz škole, nego da se ponudi i alternativni program koji će naglasak stavljati na cjeloviti pristup ljudskom odgoju a time i ljudskoj spolnosti. I to je sve što Crkva traži.

Ništa više. I ništa manje.

mr. sc. Josip Markotić

Preuzeto u cijelosti sa: www.Bitno.net

SVETO IME

župni bilten - RISIKA

PRILOG BROJU 5(299)

27. siječnja 2013.

ZAŠTO TOLIKO VIKE OKO ZDRAVSTVENOG ODGOJA?

Jutarnji list je nedavno zatražio dulji tekst od našega suradnika mr.sc. Josipa Markotića u kojem bi iznio i drugu stranu priče o sukobu oko zdravstvenog odgoja. Nakon što je Jutarnji dobio traženi tekst, s objavom je otezao skoro mjesec dana da bi ga na koncu odbili objaviti. Stoga u nastavku donosimo neobjavljeni tekst.

Kraj sad već prošle 2012. godine i početak nove 2013. osim što je obilježen teškom gospodarskom i ekonomskom situacijom te pesimističnim najavama o još težoj tek započetoj godini, bez sumnje će ostati obilježen i polemikom oko uvođenja zdravstvenog odgoja u škole, polemikom kojoj se, kako se sad čini, ne vidi kraja.

Preplavljeni smo morem informacija, izjava i argumenata koji su nerijetko u stvari polu-informacije i pogrešno interpretirane izjave pa prosječnom pratitelju ove rasprave teško može biti jasno o čemu se zapravo radi. Steče se naime dojam kako je u pitanju dvostruki sukob: najprije onaj između Crkve i države iz kojeg onda proizlazi sukob između znanosti s jedne strane te religije i vjere s druge strane.

Ovako pojednostavljeno postavljene teze zasigurno ne pridonose ispravnom shvaćanju i zdravoj raspravi o ozbiljnom pitanju kao što je zdravstveni odgoj, odnosno njegova bitna sastavnica spolni odgoj. Naime začuđuje lakoća i nekritička površnost s kojom se u javnom diskursu barata terminima "znanost" i "znanstveno" kao da bi znanost bila nečije privatno vlasništvo na koje samo određene skupine polažu apsolutno pravo a svi ostali bez obzira na argumentaciju a priori nemaju znanstveno utemeljenje. Ovakvim pristupom umjesto njegovanja kritičkog stava koji je svojstven pravoj znanosti pokazuje se upravo religijsko idolopoklonstvo onih koji su najglasniji zagovornici znanosti i znanstvenog. A forsiranjem prosvjetiteljske teze o tobožnjem sukobu znanosti i vjere

u stvari se reciklira stari mit koji je odavno napušten i diskreditiran u znanstvenoj zajednici ali je i dalje prisutan poglavito u medijskom prostoru. Ovakav pristup raspravi o zdravstvenom odgoju zapravo skreće pozornost od ključnog pitanja i usmjeruje je u sferu manipulativnog i ideološki obojenog diskursa.

Dva pristupa spolnom odgoju

Ključni spor nije oko znanstvenog i tobože neznanstvenog programa niti oko znanstvenog i religijskog poimanja spolnosti i spolnog odgoja, nego u prvom redu u shvaćanju i tumačenju čovjeka kao osobe. Iz odgovora na to temeljno antropološko pitanje proizlazi onda i odgovor kakav program spolnog odgoja je potreban.

U tom smislu izdvajaju se dva temeljna pristupa spolnom odgoju. Prvi pristup u spolnoj edukaciji stavlja naglasak na usvajanje znanstvenih informacija i vještina kojima je cilj zaštititi osobu od neželjenih posljedica spolnih aktivnosti, prije svega od neželjene trudnoće i spolno prenosivih bolesti. Drugi pristup također uvažava i donosi znanstvene informacije ali smatra da one same po sebi nisu dovoljne pa stoga naglasak stavlja na cjeloviti pristup spolnom odgoju, tj. ne promatra spolnost izolirano nego kao integralni dio ljudske osobe. Takav pristup polazi od osnovne činjenice da je spolnost puno više od puke genitalnosti i da prožima osobu na tjelesnoj, psihičkoj, afektivnoj, emotivnoj i duhovnoj razini. Isključi li se bilo koja od ovih dimenzija degradira se i banalizira osoba i njezina spolnost, a odgoj se pretvara u uzgoj. Ako je svrha i smisao svakog odgoja pa tako i spolnog, pomoći mladim ljudima da se izgrade u zrele, sretne i odgovorne osobe, onda je očito kako se spolni odgoj ne može svesti samo na jedan izolirani segment čovjekove aktivnosti nego ga je potrebno promatrati kao sastavni i neodvojivi dio ljudske osobe. Odgoj koji bi se bazirao isključivo na davanju tehničkih informacija i promoviranju tzv. “znanstvenog seksa”, u stvari reducira spolnost na genitalni čin u kojem je jedino važna tehnika koju prati poruka: “Radite što želite, samo se zaštitite”. U prvom planu više nije spolnost i spolni odnos kao najveći i najljepši izraz ljubavi, uzajamnosti i povjerenja dvoje ljudi, nego tehnika u kojoj ključnu ulogu igra prezervativ. Spolna edukacija koja svoju obrazovno odgojnu dimenziju iscrpljuje u davanju tehničkih i znanstvenih informacija i kojoj je vrhunac odgovornog spolnog ponašanja navlačenje prezervativa i gutanje kontraceptivnih pilula, gubi iz vida tri temeljne antropološke istine.

Tri antropološke istine o ljudskoj spolnosti

Prva istina je da ljudska spolnost nije svodiva na predmet i funkciju, nego je ona konstitutivna dimenzija osobe koja prožima čitavo njezino biće. Upravo zbog toga spolnost nije neka sporedna ili nebitna sastavnica osobe, s kojom možemo raspolagati kako nam paše. Ja ne posjedujem spolnost, nego je ona sastavni dio mog vlastitog Ja. I baš zato što je dio osobnog bića, spolnost je sastavni dio našeg dostojanstva. Mogu se ostvariti kao osoba samo ako budem znao poštivati i živjeti u skladu s pravim značenjem moje spolnosti.

Druga antropološka istina je da je ljudska spolnost nije nikad zatvorena sama u sebe nego je po svojoj strukturi otvorena i usmjerena na drugoga, na međuosobni odnos. Čovjek po svojoj konstituciji nije izoliran nego po samoj činjenici da je muško ili žensko, nosi upućenost na drugog koji, upravo zato što je “dručkiji”, daje kvalitetu njegovu identitetu. To potvrđuje i čovjekova biološka i tjelesna struktura: od kromosoma do endokrinog sustava, do anatomsko funkcionalne strukture unutarnjih organa te fenotipskih svojstava, sve upućuje na to da je ljudska spolnost objektivno usmjerena na suprotni spol i na međusobnu komplementarnost muškarca i žene.

Treća antropološka istina otkriva da je autentični smisao ljudske spolnosti bitno povezan s ljubavi. Naravno ne s deformiranim shvaćanjem ljubavi srozanoj na nagon i tjelesno iskorištavanje drugog s jedinim ciljem sebičnog zadovoljavanja vlastite požude, nego s ljubavi koja je slobodna od prisile i nagona, koja osobu promatra kao dar a ne objekt, koja osobu voli radi nje same a ne samo radi njenog tijela i vlastitog orgazma.

Ne treba ni spominjati kako ove temeljne antropološke istine teško pronalaze put u mentalitetu koji je hipererotiziran i opsjednut seksom do te mjere da danas gotovo i nema proizvoda koji se ne reklamira golotinjom i seksom i koji je spolnost toliko banalizirao i obezvrijedio da ju je sveo je na razinu životinjskog parenja i potrošne robe.

Međutim spolni odgoj koji ne uvažava ove antropološke istine i koji izolira spolnost i spolni odnos iz njegovog prirodnog okruženja – cjelovitosti osobe – ne ispunjava svoju temeljnu zadaću i svrhu da pomogne mladim ljudima da se izgrade u sretne i uravnotežene osobe.

U tom smislu ne stoji teza koja kaže da bi ovakav pristup spolnosti uskraćivao znanje i informacije. Ne radi se o uskraćivanju znanja i informacija, nego upravo suprotno: davanju *cjelovitog* znanja i *cjelovite* informacije ali s naglaskom da sama informacija sama po sebi nije dovoljna i da informacije same po sebi ne odgajaju. Mladi su danas zatrpani golemom količinom informacija o spolnosti sa svih strana. Njima su izloženi od najranije dobi. Mnoge razvijene zapadne zemlje praktički od vrtića počinju sa spolnom edukacijom i davanjem neograničenih količina informacija o seksu, kontracepciji, masturbaciji, spolnim bolestima, prevenciji, itd. ali rezultati pokazuju jako loše učinke takve edukacije. U tim je zemljama sve više maloljetničkih trudnoća, maloljetničkih pobačaja, spolno prenosivih bolesti, a o emotivnim i psihičkim posljedicama da se i ne govori. Očito je dakle da nije problem informacija nego integracija. Mladima nije problem nedostatak informacija ili nedostupnost prezervativa i pilula koje im se praktički nude na svakom koraku, karika koja nedostaje je vrijednosna interpretacija svih tih informacija koja bi im pomogla da te spoznaje pravilno i uravnoteženo integriraju u cjelinu svoje osobe.

Inzistirati dakle samo na davanju medicinskih i bioloških spoznaja značilo bi reducirati čovjeka na običnu materiju i biološki materijal i zanijekati temeljnu istinu da je ljudska osoba neraskidivo jedinstvo razumske duše i tijela. Upravo stoga cjeloviti odgoj mladog čovjeka ne može se zadovoljiti pristupom i spozna-